

موانع توسعه هندبال سبزوار و ارائه راهکار

افسانه کیخسروی^۱، محمدرضا معین فرد^۲، محمدرضا حامدی نیا^۳، پروین شوشی نسب^{۴*}

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۴/۱۰

تاریخ دریافت: ۹۴/۱۱/۰۳

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی موانع و محدودیت‌های توسعه ورزش هندبال در شهرستان سبزوار و ارائه راهکارهای توسعه پایدار بود.

روش‌شناسی: این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی بود و به شکل میدانی انجام شد. ابزار تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که پس از تأیید روایی و پایایی مورد استفاده قرار گرفت ($\alpha=0/95$). جامعه آماری تحقیق شامل کارشناسان، متخصصین و مربیان صاحب‌نظر در حوزه هندبال بودند (۲۵۰ نفر). روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند بود. از آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها، برای تعیین معناداری تفاوت بین دیدگاه‌های گروه‌های پاسخ‌دهنده از آزمون ولچ و برای بررسی دیدگاه‌های گروه‌های پاسخ‌دهنده از آزمون تعقیبی دانت استفاده شد. برای اولویت‌بندی موانع و گویه‌ها از آزمون تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات به تعیین راهکارهای توسعه پایدار بر اساس روش دلفی پرداخته شد.

یافته‌ها: صنعتی نبودن شهر سبزوار و محدودیت در پشتیبانی مالی از بخش صنعتی، ضعف مدیریت در فدراسیون هندبال و هیئت هندبال سبزوار، عدم استفاده از مربیان باتجربه، متخصص و متعهد در هندبال شهرستان، عدم وجود سازوکاری جهت تشویق و تقدیر از افراد و دست‌اندرکاران و حامیان ورزش هندبال شهرستان و عدم استفاده بهینه از اماکن و تأسیسات ورزشی موجود مهم‌ترین موانع توسعه هندبال از دیدگاه پاسخ‌دهندگان بوده است.

نتیجه‌گیری: بهره‌گیری از بخش خصوصی، استفاده از نیروهای متخصص، شایسته و باتجربه، حمایت از نشریات ورزشی محلی و راه‌اندازی سایت‌های اینترنتی مختص هندبال و بهره‌برداری مناسب از اماکن و تأسیسات ورزشی از جمله راهکارهای پیشنهاد شده می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: موانع، توسعه، هندبال، راهکار، سبزوار.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه حکیم سبزواری

۲. دانشیار دانشگاه حکیم سبزواری

۳. استاد دانشگاه حکیم سبزواری

۴. استادیار دانشگاه حکیم سبزواری.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: pshooshinasab@gmail.com

مقدمه

امروزه ورزش به عنوان یک پدیده مدرن، نقش کارکردی و جایگاهی انکارناپذیر در جوامع یافته است. رابطه ورزش با مقولاتی چون توسعه پایدار، توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی، صلح، مشارکت، محیط زیست و غیره، اثرات ژرفی را بر وضعیت جوامع معاصر بر جای نهاده است (مالمیر، ۱۳۸۵، عسگریان و همکاران، ۱۳۸۴). ورزش به عنوان صنعتی پردرآمد به دلیل گرایش رو به رشد مردم به آن از اهمیت اقتصادی بالایی برخوردار است. اثراتی چون تولید تجهیزات و خدمات ورزشی، صادرات و واردات کالا و خدمات ورزشی، ایجاد اماکن و تسهیلات ورزشی، تبلیغات، مشارکت در بازار بورس، پوشش رسانه‌ای، اشتغال، جذب گردشگر و حامیان مالی، در زمره اثرات مستقیم اقتصادی ورزش قرار می‌گیرند و اثرات اقتصادی غیرمستقیم ورزش در زمینه‌هایی چون ارتقای سلامتی جامعه، کاهش هزینه‌های درمان و به تبع آن توسعه برنامه‌های ملی سلامت، کاهش بزهکاری‌ها، کاهش غیبت کارکنان و افزایش بهره‌وری آن‌ها مد نظر قرار می‌گیرد (LIRC^۱، ۲۰۰۷). مطالعات اخیر حاکی از آن است که سهم صنعت ورزش از تولید ناخالص ملی ایران حدود ۰/۳۸ تا ۰/۳۹ بوده که به طور معناداری کمتر از شاخص جهانی است (عسگریان و همکاران، ۱۳۸۴). از سوی دیگر علی‌رغم نقش ورزش در توسعه فرهنگ جوامع (بوچ^۲، ۲۰۰۶) ارزیابی آقاپور (۱۳۹۰) از وضعیت فرهنگی ورزش و تربیت‌بدنی ایران مبین آن است که

معیارهای نگرشی، راهبردی و برنامه‌ای در فرآیند ورزش و تربیت‌بدنی کشور و کارکردهای آن در سطوح مختلف اعم از ورزش قهرمانی، ورزش همگانی، ورزش تربیتی و دانش‌آموزی، ورزش بانوان، آموزش و تحقیقات و به‌کارگیری دانش و پژوهش و همچنین در زمینه‌های ساخت‌افزاری و به‌ویژه، توزیع عادلانه اعتبارات و امکانات و حمایت از مناطق محروم و وارد کردن ورزش در سبک زندگی مردم و اقشار مختلف اجتماعی به ویژه جوانان و نوجوانان و مسائلی از این قبیل نتوانسته است به صورت عینی و عملی تحقق یابد و چالش‌ها و تنگناهای گوناگون مدیریتی و برنامه‌ای و اجرایی و فرهنگی در این زمینه به صورت بارزی وجود دارد. آفرینش خاکی و همکاران (۱۳۸۴) بهبود وضعیت اقتصادی اقشار مختلف جامعه، استفاده از رسانه‌های گروهی، توجه به وضعیت خانوادگی (تعداد فرزند، تأهل)، برگزاری مسابقات ورزشی و اهدای جوایز، گسترش ناوگان حمل و نقل عمومی، اولویت دادن ورزش در اوقات فراغت نسبت به سایر مسائل فراغتی دیگر و استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را از مهم‌ترین عوامل توسعه ورزش عنوان می‌کنند؛ بنابراین توسعه ورزش از موضوعات مهم در توسعه ملی است و در این میان توجه به ورزش هندبال در شهرستان سبزوار به عنوان یکی از قطب‌های هندبال ایران، امری ضروری محسوب می‌شود. ورزش هندبال که به مادر ورزش‌های توپی شهرت دارد در سال ۱۳۴۴ توسط دکتر امیرتاش به جامعه ایران معرفی گردید و در سال ۱۳۵۴

1. Lesiure Industries Research Center
2. Buch

فدراسیون ملی این ورزش در کشور تأسیس شد. اگر چه این ورزش تاریخچه نسبتاً کوتاهی دارد (امیرتاش، ۱۳۸۷)، اما گسترده‌ترین و یکی از محبوب‌ترین ورزش‌های شهرستان سبزوار به شمار آمده که از دیرباز در مدارس و سطح شهر مورد استقبال نوجوانان قرار می‌گرفته است. به طوری که همواره تیم‌های هندبال سبزوار یکی از مقام‌های اول تا سوم لیگ برتر و حتی مقام‌های آسیایی را به خود اختصاص می‌دادند. اما این رشته ورزشی در چند سال اخیر دچار افول شده و فقط نامی بیش از آن بجای نمانده است. چنان که طی سال‌های اخیر این منطقه یا نماینده‌ای در لیگ ایران نداشته یا اگر هم داشته مقام قابل توجهی را به دست نیاورده است و این مسأله که چه عواملی در شکل‌گیری چنین نتایجی سهمیم می‌باشند بی‌پاسخ مانده است. از آنجا که ورزش هندبال سبزوار و به ویژه جنبه قهرمانی آن همواره به عنوان یکی از نهادهای اساسی گسترش ورزش نزد اقشار مردم این شهر ظرفیت بالایی در زمینه اقتصادی، اجتماعی، اشتغال‌زایی، پر کردن اوقات فراغت و جلوگیری از بزهکاری جوانان داشته توجه به این مسأله بسیار حائز اهمیت است. این در حالی است که تاکنون مطالعات بسیار معدودی به‌منظور بررسی عوامل افت و ناکامی رشته‌های ورزشی از جمله هندبال و شناخت موانع موجود در این زمینه انجام گرفته است (علی‌دوست قهفرخی و همکاران، ۱۳۹۳). امیرتاش (۱۳۸۷) مهم‌ترین عوامل عدم توسعه هندبال تیمی به عنوان یک ورزش قهرمانی در دانشگاه‌ها را کمبود نیروهای متخصص، کمبود فعالیت‌های پژوهشی و عدم رقابت در تولید دانش، کمبود بودجه، کمبود توجه مسئولین، کمبود تشویق مدیریت و کمبود

امکانات معرفی نمود. وی در پژوهش خود عنوان کرد که ورزش قهرمانی هندبال در دانشگاه‌ها از ذخیره و پشتوانه‌ای که باید داشته باشد برخوردار نیست. او اشاره می‌کند که دیدگاه مربیان در مورد مهم‌ترین عوامل در رشد و توسعه هندبال متفاوت از دیدگاه بازیکنان است. به طوری که مربیان به ترتیب اهمیت، تأمین زمین بازی و محل تمرین، امکانات و برگزاری مسابقات را بیشتر دانسته‌اند، در حالی که ورزشکاران بودجه را بزرگ‌ترین عامل بازدارنده اعلام کرده‌اند. در این مطالعه ورزشکاران و مربیان روی عدم صلاحیت فنی مربیان، کمبود انگیزه دانشجویان، ناکافی بودن بودجه و سرمایه‌گذاری، نامناسب بودن برنامه‌ریزی و زمان‌بندی برای تمرین و مسابقات اتفاق‌نظر داشتند. اما به نظر می‌رسد در توسعه هندبال در شهرها و مناطق مختلف کشور ممکن است عواملی بیش از این دخیل باشند که از جمله می‌توان به عدم ثبات مدیریت، عدم برنامه کاری سازمان‌یافته و آموزش و فقدان بسترهای پرورنده و آماده‌ساز نام برد (علی‌دوست قهفرخی و همکاران، ۱۳۹۳). در کنار این عوامل نقش آموزش و پرورش را نیز نباید نادیده گرفت (امیرتاش، ۱۳۸۷). ابراهیم (۱۳۸۶) معتقد است که با توجه به این‌که نسل پایه ما بیشتر اوقات خود را در مدارس می‌گذرانند، آموزش و پرورش باید با برنامه‌ریزی اصولی و دقیق، زمینه‌های پرورش استعدادهای ورزشی را فراهم کند. لذا فرآیند کشف استعداد و هدایت آن‌ها به سوی تیم‌های مختلف ورزشی مدارس، منطقه، استان و ملی به منظور شرکت در برنامه‌های تمرینی سازمان‌یافته و تخصصی، یکی از انتظارات جامعه از تربیت‌بدنی آموزش و پرورش است. این در

در ورزش حرفه‌ای هندبال، برنامه‌ریزی در جهت ارتقا این عوامل برای توسعه ورزش هندبال کشور ضروری به نظر می‌رسد. با این حال همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد یکی از مهم‌ترین مسائلی که رشد و توسعه ورزش و به ویژه هندبال در ایران با آن روبه‌رو است کمبود فعالیت‌های پژوهشی در این حوزه است، به طوری که تاکنون مطالعات بسیار اندکی در این زمینه در سطح کشور انجام گرفته است. با توجه به چنین فقر ادبیاتی که گریبان‌گیر رشته ورزشی هندبال است لازم است تا متخصصین امور برای رشد و توسعه علمی این رشته همت بیشتری به خرج دهند (امیرتاش، ۱۳۸۷). با انجام این‌گونه مطالعات و شناخت موانع و ارائه راهکارهای علمی به ویژه در بخش استعدادیابی (امیرتاش، ۱۳۸۴)، مدیریتی (علی‌دوست قهفرخی و همکاران، ۱۳۹۳)، حمایت مسئولین (امیرتاش، ۱۳۸۷) و حامیان مالی (عسگریان، ۱۳۸۴) می‌توان گام ارزنده‌ای در جهت احیای بستر توسعه این رشته ورزشی در شهرستان سبزوار برداشت. نکته قابل توجه دیگر این است که غالباً برنامه‌ریزی‌ها و استراتژی‌های موجود در توسعه ورزشی در سطح کلان و ملی صورت می‌گیرد در حالی که اصولاً توسعه ورزش یک شهر به برنامه‌های محلی و خاص آن منطقه نیاز دارد. آقایی و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند که هیئت هندبال استان سمنان با تهدیدهایی چون نبود انسجام و همکاری لازم بین سازمان‌های ورزشی و کاهش تمایل بخش‌های دولتی و غیردولتی به سرمایه‌گذاری در ورزش هندبال مواجه است و اگر راهکاری برای مقابله با آن‌ها پیدا نشود، می‌تواند باعث چالش جدی در این زمینه گردد.

حالی است که علی‌رغم استعدادیابی هندبال دانش‌آموزان در مدارس سبزوار، افت مقام‌ها در مقاطع دانش‌آموزی نیز مشاهده می‌شود. امیرتاش (۱۳۸۴) اشکالات مهمی که کار استعدادیابی کشور با آن مواجه است را عدم استفاده از افراد متخصص، کمبود امکانات، عدم برنامه‌ریزی اصولی، عملکرد ضعیف سازمان‌های ورزشی، عدم رعایت عدالت بین تیم‌ها و استان‌ها، عدم هماهنگی بین سازمان‌های ورزشی، شناخت ناکافی ورزش هندبال، عدم همکاری خانواده‌ها، عدم توجه به سن و آمادگی بازیکن دانسته است. سعیدی و همکاران (۱۳۹۰) نیز مهم‌ترین ایراد وارد بر پروسه پرورش استعداد در کشور را مدیریت می‌دانند. به اعتقاد آنان توجه به الگوی سازمانی مناسب، حمایت‌های مادی، روحی و روانی مراجع بالا از ورزشکاران، نتیجه نگر نبودن مسئولین و داشتن دید مناسب به پروسه بلندمدت استعدادیابی باید در اهم موارد قرار گیرند، اگرچه عواملی از قبیل نقش و حمایت خانوادگی، آسیب‌دیدگی‌ها و شرایط نامناسب تمرینی هم قابل توجه هستند. برخی تحقیقات به نقش والدین (حسنلو، ۱۳۸۹)، مربیان و اماکن ورزشی (نصیری، ۱۳۸۹) به عنوان عواملی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر توسعه ورزش‌ها اثر مثبت یا منفی دارند اشاره می‌کنند. اشراقی و کاشف (۱۳۸۷) هشت عامل انگیزشی در میان بازیکنان تیم ملی هندبال ایران را اولویت‌بندی کرده‌اند که عبارت‌اند از: ۱- دوستی و رفاقت ۲- سرگرمی و تفریح ۳- کسب آمادگی ۴- عضویت در تیم ملی ۵- تخلیه انرژی ۶- توسعه سطح مهارت و ۷- کسب پیروزی. آن‌ها عنوان کردند که با توجه به ارتباط معنی‌دار تمامی عوامل انگیزشی با شرکت

بر این اساس استراتژی‌هایی برای توسعه هندبال شهرستان سمنان ارائه شد که شامل ایجاد و توسعه پایگاه‌های تخصصی استعدادیابی هندبال در سراسر استان، توسعه وجهه عمومی هندبال، تقویت ارتباطات استانی و کشوری، بهره‌گیری از علوم ورزشی و جدیدترین یافته‌های پژوهشی، ایجاد تعامل و ارتباط با مراکز آموزش عالی برای توسعه هندبال و توسعه، حمایت و پشتیبانی منابع انسانی هندبال، توسعه مدیریت بازاریابی در هندبال می‌شود. انجام پژوهش‌هایی از این دست برای توسعه منطقه‌ای ورزش در کشور شایان توجه است. از این‌رو به نظر می‌رسد که بررسی موانع و محدودیت‌های توسعه ورزش هندبال در شهرستان سبزوار و شناخت راهبرد توسعه این رشته ورزشی و ارائه راهکارهای اجرایی ضروری باشد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی پیمایشی بود که به شکل میدانی انجام شد. جامعه آماری شامل متخصصان و کارشناسان ورزشی، مربیان، بازیکنان سابق و فعلی تیم هندبال حاضر در لیگ برتر کشور، معلمین ورزش با سابقه، مسئولین اداره تربیت‌بدنی، تماشاگران پر سابقه

جدول ۱. مؤلفه‌های بخش اصلی پرسشنامه

موانع توسعه پایدار هندبال در شهرستان سبزوار	تعداد گویه‌ها	آلفای کرونباخ
۱ موانع و محدودیت‌های اقتصادی	۱۳ گویه	۰/۹۰۳
۲ موانع و محدودیت‌های مدیریتی و اجرایی	۱۵ گویه	۰/۸۹۵
۳ موانع و محدودیت‌های انسانی و اجتماعی	۱۵ گویه	۰/۸۷۵
۴ موانع و محدودیت‌های نگرشی و حمایتی مسئولین	۱۱ گویه	۰/۸۷۵
۵ موانع و محدودیت‌های امکاناتی و تجهیزاتی	۸ گویه	۰/۸۷۸

ANOVA و برای تعیین تجانس واریانس بین گروه‌ها از آزمون ولچ استفاده شد. از آزمون تعقیبی دانت برای بررسی دیدگاه‌های گروه‌های مختلف پاسخ‌دهنده و برای اولویت‌بندی پنج دسته موانع و محدودیت‌های توسعه پایدار هندبال و گویه‌ها و خرده مقیاس‌های آن از آزمون تحلیل عاملی استفاده شد.

یافته‌های استنباطی

از آمار توصیفی برای توصیف هر یک از متغیرهای پژوهش و توصیف مشخصات افراد نمونه استفاده شد. قبل از هرگونه تجزیه و تحلیل ابتدا با استفاده از آزمون T این مطلب بررسی شد که آیا پاسخ‌دهندگان هر یک از خرده مقیاس‌ها را عاملی به عنوان مانع توسعه هندبال می‌دانند یا خیر. برای تشخیص این که آیا پاسخ‌دهندگان پنج دسته مؤلفه‌های اصلی را مانع توسعه دانسته‌اند یا خیر، نیز از این آزمون استفاده شد. برای معنی‌داری تفاوت نظر پاسخ‌دهندگان در هر عامل از آزمون

جدول ۳. میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های اقتصادی توسعه پایدار هندبال سبزواری

میزان اهمیت	معنی‌داری	T	بار عاملی	موانع و محدودیت‌های اقتصادی
۹	۰/۰۰۱	۲/۲۷۲	۰/۶۱	کندی روند خصوصی‌سازی و کافی نبودن مشارکت بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری در ورزش هندبال
۵	۰/۰۰۱	۶/۵۸۵	۰/۶۸	عدم وجود بودجه کافی در اداره ورزش و جوانان و آموزش و پرورش شهرستان
۶	۰/۰۰۱	۶/۹۰۸	۰/۶۴	عدم تخصیص بخشی از درآمدهای شهرداری و سایر ادارات دولتی در جهت تقویت هندبال شهرستان
۴	۰/۰۰۱	۶/۲۱۶	۰/۶۹	عدم توجیه حامیان مالی جهت ایجاد فرصت‌های بازاریابی، تجاری و تبلیغاتی برای آن‌ها
۱۳	۰/۰۰۱	۷/۰۴۲	۰/۴۱	اوضاع معیشتی بازیکنان
۱۲	۰/۰۰۱	۷/۲۸۲	۰/۵۸	عدم توسعه طرح درآمدزایی سالن‌های ورزشی
۳	۰/۰۰۱	۸/۱۸۰	۰/۷۳	عدم وجود برنامه جهت حفظ اسپانسرها برای مدت طولانی
۲	۰/۰۰۱	۱۰/۴۲۲	۰/۷۶	عدم وجود باشگاه‌های خودکفا و درآمدزا
۱	۰/۰۰۱	۱۰/۳۵۱	۰/۷۷	صنعتی نبودن شهر سبزواری و محدودیت در پشتیبانی مالی از بخش صنعتی
۷	۰/۰۰۱	۹/۹۷۱	۰/۶۳	توجیه نبودن مدیران صنایع در رابطه با پیامدهای مالی مشارکت در ورزش
۱۱	۰/۰۰۱	۹/۱۸۱	۰/۵۸	عدم تعدد در باشگاه‌های هندبال و نبود فضای رقابتی بین آن‌ها
۸	۰/۰۰۱	۹/۰۴۵	۰/۶۲	عدم وجود باشگاه فرهنگی ورزشی هندبال
۱۰	۰/۰۰۱	۷/۷۴۴	۰/۵۹	عدم وجود مستقیم مشارکت‌های مردمی

عاملی ۰/۷۶ و «عدم وجود برنامه جهت حفظ اسپانسرها برای مدت طولانی» با بار عاملی ۰/۷۳ جزو بالاترین موانع و محدودیت‌های توسعه پایدار هندبال شناخته شده‌اند. جدول ۴ میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های مدیریتی و اجرایی توسعه پایدار هندبال در سبزواری را نشان می‌دهد.

بر اساس جدول ۳ اولویت‌بندی موانع اقتصادی با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و با تأکید بر بار عاملی هر یک از گویه‌ها انجام یافته است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود «صنعتی نبودن شهر سبزواری و محدودیت در پشتیبانی مالی از بخش صنعتی» با بار عاملی ۰/۷۷ و «عدم وجود باشگاه‌های خودکفا و درآمدزا» با بار

جدول ۴. میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های مدیریتی و اجرایی توسعه پایدار هندبال سبزواری

میزان اهمیت	معنی‌داری	t	بار عاملی	موانع مدیریتی و اجرایی
۱	۰/۰۰۱	۶/۳۹۵	۰/۷	ضعف مدیریت در فدراسیون هندبال و هیأت هندبال سبزواری به عنوان متولی این ورزش در کشور و شهرستان
۶	۰/۰۰۱	۹/۲۰۱	۰/۶۳	عدم وجود برنامه مدون استعدادیابی در هندبال شهرستان و حومه
۵	۰/۰۰۱	۱۱/۷۲۵	۰/۶۵	مدیریت سلیقه‌ای، بدون برنامه‌ریزی و استراتژی مشخص بلندمدت و کوتاه مدت
۱۱	۰/۰۰۱	۹/۸۶۶	۰/۵۸	عدم استفاده از تجارب مدیران قبلی و نفی عملکرد آنان توسط مدیر جدید
۴	۰/۰۰۱	۸/۹۷۸	۰/۶۵	عدم استفاده از شیوه‌های مشارکتی (تشکیل جلسات و استفاده از نظر خبرگان) در مدیریت هیأت هندبال شهرستان
۱۵	۰/۰۰۱	۱۱/۹۸۱	۰/۴۵	باندبازی، شایعه‌پراکنی و کارشکنی در هندبال شهرستان
۱۲	۰/۰۰۱	۱۰/۷۱۴	۰/۵۷	عدم تفکیک و تبیین وظائف و اهداف مدیران و مسئولین ورزشی شهرستان در خصوص توسعه هندبال
۹	۰/۰۰۱	۷/۹۶۰	۰/۶	عدم وجود هماهنگی و همکاری بین سازمان‌های درگیر در ورزش هندبال (اداره ورزش و جوانان، آموزش و پرورش، مراکز آموزش عالی، شهرداری و غیره)
۳	۰/۰۰۱	۸/۶۲۱	۰/۶۶	عدم مدیریت باشگاه‌های هندبال در شهرستان بر اساس اصول ورزش حرفه‌ای
۱۳	۰/۰۰۱	۱۱/۲۷۰	۰/۵۳	عدم وجود طرح‌های پژوهشی در زمینه توسعه هندبال شهرستان
۱۰	۰/۰۰۱	۷/۹۶۱	۰/۵۸	دخالت مدیران عالی در مباحث فنی و اجرایی و عملیاتی تیم‌ها
۸	۰/۰۰۱	۱۱/۸۵۸	۰/۶	عدم گزینش مدیران و مسئولین بر اساس نظام شایسته‌سالاری در فدراسیون و هیأت هندبال
۷	۰/۰۰۱	۹/۵۴۳	۰/۶۲	عدم برگزاری مسابقات مداوم در اقشار مختلف شهرستان به صورت مجزا (بین دانش‌آموزان، دانشجویان، کارمندان، آزاد و غیره)
۲	۰/۰۰۱	۱۱/۲۶۹	۰/۶۸	عدم سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان برای تشکیل باشگاه‌های هندبال
۱۴	۰/۰۰۱	۹/۱۵۷	۰/۵۲	عدم توجه به همگانی کردن ورزش هندبال و تمرکز بر ورزش قهرمانی در شهرستان

کشور و شهرستان» با بار عاملی ۰/۷ «عدم سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان برای تشکیل باشگاه‌های هندبال» با بار عاملی ۰/۶۸ و «عدم مدیریت باشگاه‌های هندبال در شهرستان بر اساس اصول ورزش حرفه‌ای» با بار عاملی ۰/۶۶ جزو مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های مدیریتی و اجرایی توسعه هندبال شناخته شده‌اند.

جدول ۴ اولویت‌بندی موانع و محدودیت‌های مدیریتی و اجرایی توسعه پایدار هندبال نشان می‌دهد که با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و با تأکید بر بار عاملی هر یک از گویه‌ها انجام یافته است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود «ضعف مدیریت در فدراسیون هندبال و هیأت هندبال سبزوآر به عنوان متولی این ورزش در

جدول ۵. میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های انسانی و اجتماعی توسعه پایدار هندبال سبزوآر

میزان اهمیت	معنی داری	t	بار عاملی	موانع انسانی و اجتماعی
۱۵	۰/۰۰۱	۰/۹۶	۰/۳۸	مهاجرت بازیکنان هندبال از شهرستان
۱۴	۰/۰۰۱	۰/۸۸	۰/۴۴	عدم حمایت کافی از بازیکنان و نداشتن امنیت شغلی آنان
۳	۰/۰۰۱	۰/۹۵	۰/۶۴	کم‌توجهی به آموزش مهارت‌های فنی مربیان و داوران از جهت کمی و کیفی در شهرستان
۶	۰/۰۰۱	۱/۰۸	۰/۵۹	کاهش علاقه‌مندی و استقبال خانواده‌ها جهت مشارکت دادن فرزندانشان در ورزش هندبال
۵	۰/۰۰۱	۰/۹۵	۰/۶۲	عدم فرهنگ‌سازی و تبلیغ و تشویق مردم جهت مشارکت فعال یا غیرفعال در ورزش هندبال شهرستان
۱۲	۰/۰۰۱	۱/۰۱	۰/۵۱	مشکلات اقتصادی و دغدغه اجتماعی و سیاسی شهروندان
۱	۰/۰۰۱	۱/۰۵	۰/۷	عدم استفاده از مربیان با تجربه، متخصص و متعهد در هندبال شهرستان
۹	۰/۰۰۱	۱/۲۱	۰/۵۵	کاهش هواداران و دوستداران ورزش هندبال در شهرستان
۱۱	۰/۰۰۱	۱/۰۳	۰/۵۴	عدم استفاده از متخصصین روانشناس در کادر فنی باشگاه‌ها جهت افزایش انگیزه در بازیکنان
۲	۰/۰۰۱	۱/۰۴	۰/۶۴	عدم توجه و اهمیت ندادن به پیشکسوتان و قهرمانان ملی هندبال در شهرستان
۴	۰/۰۰۱	۱/۰۷	۰/۶۳	عدم وجود باشگاه‌های فرهنگی - ورزشی هندبال
۸	۰/۰۰۱	۰/۹۹	۰/۵۸	عدم استفاده از نیروهای علمی دانشگاهی در جهت تقویت هندبال شهرستان
۷	۰/۰۰۱	۱/۰۰	۰/۵۸	کم‌توجهی و عدم تأکید مدیران به استفاده از مربیان و بازیکنان بومی و محلی در تیم‌ها و باشگاه‌های سبزوآر
۱۳	۰/۰۰۱	۰/۹۷	۰/۴۵	عدم استفاده از نیروهای داوطلب در رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در هندبال
۱۰	۰/۰۰۱	۱/۰۹	۰/۵۵	عدم توجه به مدارس و معلمان ورزش به عنوان مهم‌ترین زیربنای توسعه ورزش هندبال

شهرستان» با بار عاملی ۰/۶۴ و «کم‌توجهی به آموزش مهارت‌های فنی مربیان و داوران از جهت کمی و کیفی در شهرستان» با بار عاملی ۰/۶۴ جزو مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های انسانی و اجتماعی توسعه شناخته شده‌اند.

جدول ۶ میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های نگرشی و حمایتی توسعه پایدار هندبال در سبزوار را نشان می‌دهد.

جدول ۵ اولویت‌بندی موانع و محدودیت‌های انسانی و اجتماعی توسعه پایدار هندبال نشان می‌دهد که با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و با تأکید بر بار عاملی هر یک از گویه‌ها آن‌ها انجام یافته است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود «عدم استفاده از مربیان با تجربه، متخصص و متعهد در هندبال شهرستان» با بار عاملی ۰/۷، «عدم توجه و اهمیت ندادن به پیشکسوتان و قهرمانان ملی هندبال در

جدول ۶. میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های نگرشی و حمایتی توسعه پایدار هندبال سبزوار

میزان اهمیت	معنی‌داری	t	بار عاملی	موانع نگرشی و حمایتی
۱۱	۰/۰۰	۱/۰۹	۰/۵۷	عدم وجود نشریات محلی و سایت‌های اینترنتی مختص خبررسانی و تبلیغ در خصوص هندبال
۸	۰/۰۰	۱/۱۰	۰/۶۱	عدم وجود احساس مسئولیت کافی در خصوص توسعه ورزش هندبال در مسئولین شهری (اداره ورزش و جوانان، آموزش و پرورش، مراکز آموزش عالی، شهرداری و غیره)
۷	۰/۰۰	۱/۱۰	۰/۶۱	عدم توجه مسئولین به توسعه ورزش هندبال بانوان (که نیازمند زیرساخت‌ها، امکانات، تجهیزات و مربیان مجرب در این رشته می‌باشد).
۵	۰/۰۰	۱/۰۶	۰/۶۵	عدم توجه کافی مسئولین ادارات تربیت‌بدنی آموزش و پرورش به توسعه ورزش هندبال در مدارس شهرستان
۱۰	۰/۰۰۶	۰/۹۹	۰/۵۸	محدودیت حمایت مردم و مسئولین از ورزش هندبال به علت عدم توجه به فرهنگ‌سازی
۴	۰/۰۰۱	۱/۱۰	۰/۶۵	عمل نکردن به قول‌ها و تعهدات توسط مسئولین
۳	۰/۰۰۱	۰/۹۹	۰/۶۶	عدم امکان برقراری ارتباط مثبت و دائمی با مسئولین عالی‌جهت طرح مشکلات موجود
۱	۰/۰۰۱	۱/۹۳	۰/۶۸	عدم وجود سازوکاری جهت تشویق و تقدیر از افراد و دست‌اندرکار و حامیان ورزش هندبال شهرستان
۶	۰/۰۰۱	۱/۰۷	۰/۶۲	عدم توجه کافی مسئولین و حامیان به توسعه زیربنایی، پایدار و درازمدت در هندبال شهرستان
۲	۰/۰۰۵	۱/۰۲	۰/۶۶	عدم وجود انگیزه لازم و علاقه‌مندی کافی در مدیران و مسئولین ورزش در خصوص توسعه هندبال
۹	۰/۰۰۱	۰/۹۹	۰/۶	عدم حمایت کافی جهت تداوم فعالیت مدارس هندبال

استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و با تأکید بر بار عاملی هر یک از گویه‌ها،

جدول ۶ موانع و محدودیت‌های نگرشی و حمایتی توسعه پایدار هندبال نشان می‌دهد. با

جهت طرح مشکلات موجود» جزو مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های نگرشی و حمایتی توسعه هندبال شناخته شده‌اند.

جدول ۷ میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های امکاناتی و تجهیزاتی توسعه پایدار هندبال در سبزوار را نشان می‌دهد.

اولویت‌بندی آن‌ها انجام یافته است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود «عدم وجود سازوکاری جهت تشویق و تقدیر از افراد و دست‌اندرکار و حامیان ورزش هندبال شهرستان» با بار عاملی ۰/۶۸، «عدم وجود انگیزه لازم و علاقه‌مندی کافی در مدیران و مسئولین ورزش در خصوص توسعه هندبال» با بار عاملی ۰/۶۶ و «عدم امکان برقراری ارتباط مثبت و دائمی با مسئولین عالی

جدول ۷. میزان اهمیت موانع و محدودیت‌های امکاناتی و تجهیزاتی توسعه پایدار هندبال سبزوار

میزان اهمیت	معنی داری	t	بار عاملی	موانع امکاناتی و تجهیزاتی
۵	۰/۰۰۱	۱/۱۲	۰/۷۲	عدم وجود سالن اختصاصی هیأت هندبال شهرستان
۲	۰/۰۰۱	۱/۱۴	۰/۷۷	عدم وجود سالن‌های ورزشی با کیفیت و استاندارد تخصصی هندبال
۳	۰/۰۰۱	۱/۰۴	۰/۷۵	کمبود امکانات و تجهیزات تخصصی ویژه هندبال در سالن‌ها جهت (آموزش، تمرین و مسابقه)
۱	۰/۰۰۱	۱/۱۲	۰/۸۰	عدم استفاده بهینه از اماکن و تأسیسات ورزشی موجود در جهت توسعه ورزش هندبال
۴	۰/۰۰۱	۰/۹۹	۰/۷۴	عدم امکان استفاده از فضاهای روباز و سرپوشیده مدارس جهت توسعه ورزش هندبال در بین شهروندان و دانش‌آموزان در ساعات تعطیلی مدارس
۶	۰/۰۰۱	۰/۹۴	۰/۶۹	عدم وجود شاخص‌های استاندارد در خصوص امکانات و تجهیزات هندبال در باشگاه‌ها و مدارس
۷	۰/۰۰۱	۰/۹۶	۰/۵۱	عدم توجه به احداث اماکن ورزشی در محیط‌های روستایی و حومه شهرستان
۸	۰/۰۰۱	۰/۹۸	۰/۴۵	عدم وجود فضا و امکانات تکمیلی مانند بدن‌سازی، سونا، جکوزی و غیره در سالن‌های ورزشی هندبال

با بار عاملی ۰/۸۰، «عدم وجود سالن‌های ورزشی با کیفیت و استاندارد تخصصی هندبال» با بار عاملی ۰/۷۷ و «عدم وجود سالن‌های ورزشی با کیفیت و استاندارد تخصصی هندبال» جزو مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های امکاناتی و تجهیزاتی توسعه هندبال شناخته شده‌اند.

بر اساس جدول ۷ اولویت‌بندی موانع و محدودیت‌های امکاناتی و تجهیزاتی توسعه پایدار هندبال با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و با تأکید بر بار عاملی هر یک از گویه‌ها انجام یافته است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود «عدم استفاده بهینه از اماکن و تأسیسات ورزشی موجود در جهت توسعه ورزش هندبال»

جدول ۸. میزان اهمیت عامل‌های اصلی موانع توسعه هندبال در سبزواری را نشان می‌دهد.

جدول ۸. تعیین بار عاملی و بررسی میزان اهمیت عامل‌های اصلی موانع توسعه هندبال

موانع توسعه	t	df	معنی‌داری	اختلاف میانگین	بار عاملی	میزان اهمیت
اقتصادی	۱۱/۹	۱۸۹	۰/۰۰۰۱	۰/۶۲۰۶۵	۰/۵۱	۵
مدیریتی و اجرایی	۱۵/۱	۱۸۹	۰/۰۰۰۱	۰/۶۹۸۹۵	۰/۸۷	۲
انسانی و اجتماعی	۱۴/۳	۱۸۹	۰/۰۰۰۱	۰/۶۳۷۱۹	۰/۸۹	۱
نگرشی و حمایتی مسئولین	۷/۲	۱۸۹	۰/۰۰۰۱	۰/۳۶۳۶۴	۰/۶۷	۴
الکانات و تنگناها	۱۵/۱	۱۸۹	۰/۰۰۰۱	۰/۸۲۸۲۹	۰/۶۸	۳

سمنان و بی‌میلی بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در ورزش هندبال اشاره می‌کنند. آن‌ها عنوان می‌کنند که با توجه به نبود اقبال عمومی در مورد هندبال، بسیاری از مسئولان نهادها، ارگان‌ها و بخش‌های خصوصی تمایل چندانی به سرمایه‌گذاری در این بخش ندارند، لذا توسعه وجهه عمومی هندبال می‌تواند موجب افزایش علاقه‌مندی جهت سرمایه‌گذاری در این ورزش شود. در این راستا الهی و همکاران (۱۳۸۸) نیز عنوان می‌کنند که امروزه شرکت‌های تجاری و صاحبان صنایع مختلف دریافته‌اند که حمایت مالی می‌تواند موجب پیوند رویدادهای ورزشی و اقتصاد گردد. آن‌ها نشان دادند که در فوتبال مهم‌ترین موانع موجود در توسعه درآمدزایی حاصل از حمایت مالی صرفاً در ساختار مدیریت قرار نداشته و موانع محیطی نیز در عدم توسعه درآمدزایی حاصل از حمایت مالی نقش مهمی دارند. مهم‌ترین موانع شناسایی شده ریشه در ساختار اقتصادی کشور، برخی مشکلات حقوقی و قانونی، مالکیت دولتی

بر اساس بار عاملی مشخص شد که در بین موانع توسعه هندبال مانع انسانی و اجتماعی با بار عاملی (۰/۸۹) بیشترین اهمیت و موانع اقتصادی با بار عاملی (۰/۵۱) دارای کمترین اهمیت می‌باشند (جدول ۸).

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج پژوهش حاضر مهم‌ترین موانع اقتصادی توسعه هندبال در شهرستان سبزواری به ترتیب عبارت‌اند از "صنعتی نبودن شهر سبزواری و محدودیت در پشتیبانی مالی از بخش صنعتی"، "عدم وجود باشگاه‌های خودکفا و درآمدزا" و "عدم وجود برنامه جهت حفظ حامیان مالی برای مدت طولانی". انباشت سرمایه به لحاظ نظری یکی از پیش‌نیازهای اساسی فرایند رشد به شمار می‌رود. تأمین مالی و تشکیل سرمایه از دو طریق منابع مالی داخلی و حمایت مالی خارجی امکان‌پذیر است. آقایی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش خود به محدود بودن میزان درآمدهای اختصاصی هندبال استان

سبزوار به ترتیب عبارتند از: "ضعف مدیریت در فدراسیون هندبال و هیأت هندبال سبزوار به عنوان متولی این ورزش در کشور و شهرستان"، "عدم

سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان برای تشکیل باشگاه‌های هندبال" و "عدم مدیریت باشگاه‌های هندبال در شهرستان بر اساس اصول ورزش حرفه‌ای". هنری (۱۳۹۱) نیز بر لزوم برنامه‌ریزی‌های کلان و استراتژیک برای فدراسیون‌ها و هیأت‌های استانی تأکید می‌کند. شوشی نسب (۱۳۹۱) عنوان می‌کند که در واقع امروزه بزرگ شدن مؤسسات، افزایش تعداد رقبای، ضرورت فعالیت در بازارهای بین‌المللی، پیچیده شدن روابط، تغییرات مداوم محیط و علاقه‌مندی سازمان‌ها به کسب موفقیت و بقای بلندمدت برنامه‌ریزی راهبردی و کلان را ضرورتی اجتناب‌ناپذیر کرده است و سازمان‌های ورزشی نیز مستثنا از این امر نیستند. محدود بودن رابطه فدراسیون هندبال با انجمن‌های هندبال آموزشگاه‌ها، عدم تعامل یا تعامل بسیار محدود بین هیأت هندبال و فدراسیون، عدم برنامه‌ریزی هدفمند، استفاده از افراد غیرورزشی در زمینه مدیریت ورزشی در فدراسیون و هیأت‌های هندبال و عدم وجود باشگاه‌های هندبال در ابعاد ورزش قهرمانی و حرفه‌ای از جمله موانع مدیریتی هستند که در پژوهش‌های مختلف به آن‌ها اشاره شده (امیرتاش، ۱۳۸۷، آقایی، ۱۳۹۲، محمودی، ۱۳۹۰) و همسو با نتایج پژوهش حاضر می‌باشند. به نظر می‌رسد که لازم است مدیران، مسئولان و سیاست‌گذاران مرتبط با ورزش شهرستان طرح‌های پژوهشی در خصوص تدوین و اجرای برنامه‌های کوتاه‌مدت و

باشگاه‌ها، ساختار و نیروی انسانی، مدیریت بازاریابی، برنامه‌ریزی مسابقات و امکانات و تسهیلات دارند. لیسلی^۱ و همکاران (۲۰۱۲) و کارلیس^۲ (۲۰۰۶) نیز در پژوهش خود به اهمیت حامیان مالی در توسعه ورزش‌ها اشاره دارند. سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و حامیان مالی می‌تواند از مهم‌ترین عوامل اقتصادی در توسعه پایدار هندبال باشد. در این خصوص بررسی اهداف حامیان مالی ورزشی ضروری است؛ زیرا با شناسایی انگیزه‌ها و اهداف شرکت‌ها، بهتر می‌توان محیط را برای جلب سرمایه‌گذاری آن‌ها فراهم آورد. از سوی دیگر به نظر می‌رسد حامیان بایستی به جای پرداخت پول به صورت مستقیم به باشگاه‌ها، در زمینه‌های مختلف برای باشگاه سرمایه‌گذاری کنند تا باشگاه‌ها بتوانند با سود حاصل از سرمایه‌گذاری، برای توسعه دائمی و پایدار، در ورزش هندبال استفاده کنند. پیشنهاد می‌شود سرمایه‌گذاری در باشگاه‌ها به گونه‌ای باشد که مدیران از سود حاصله از سرمایه‌گذاری حامی ورزشی برای اداره باشگاه‌ها استفاده کنند. در غیر این صورت اگر برنامه اصولی برای جذب سرمایه‌گذاری بلندمدت وجود نداشته باشد بعد از قطع حمایت عملاً باشگاه چند قدم به عقب برمی‌گردد، چرا که عوامل اجرایی باشگاه زمانی که در قبال دریافت هزینه‌های بالا فعالیت‌های ورزشی خود را انجام دهند، بعد از حذف حمایت‌های مالی حامی ورزشی، حاضر به انجام فعالیت‌های خود به روال گذشته نخواهند شد.

بر اساس پژوهش حاضر مهم‌ترین موانع مدیریتی و اجرایی توسعه هندبال در شهرستان

1. Lacey
2. Karlis

بلندمدت در جهت توسعه هندبال داشته باشند و به هیأت هندبال سبزوار به عنوان متولی ورزش هندبال در شهرستان و مهم‌ترین مرجع تصمیم‌گیرنده در خصوص برنامه‌های اجرایی هندبال شهرستان، اختیارات و قدرت کافی بدهند. تشکیل شورای ورزشی شهرستان و برگزاری جلسات پیوسته و منظم در فرمانداری یا سایر سازمان‌های مرتبط در خصوص توسعه هندبال مانند شهرداری، اداره ورزش و جوانان و اداره دارایی و غیره و تهیه برنامه راهبردی، عملیاتی و کنترل و ارزیابی اجرای آن از دیگر مواردی است که در خصوص توسعه ورزش هندبال بایستی به آن توجه کرد.

"عدم استفاده از مربیان با تجربه، متخصص و متعهد در هندبال"، "عدم توجه و اهمیت ندادن به پیشکسوتان و قهرمانان ملی هندبال" و "کم توجهی به آموزش مهارت‌های فنی مربیان و داوران از جهت کمی و کیفی" در شهرستان سبزوار مهم‌ترین موانع انسانی و اجتماعی توسعه پایدار هندبال از دیدگاه پاسخ‌دهندگان بوده است. اهمیت نیروی انسانی در سازمان‌ها امری بدیهی است. نیروی انسانی دارایی راهبردی سازمان به حساب می‌آید. بنابراین نیازمند سرمایه‌گذاری راهبردی است. لستر تارو^۱ مهم‌ترین مزیت سازمان‌ها را میزان دانایی و هوش و دانش خردمندانه انسانی می‌داند. وی معتقد است که دیگر نفت و منابع طبیعی نمی‌توانند منبع ثروت آفرینی باشند، بلکه این منابع انسانی است که می‌تواند سازمان را به سمت رشد و تعالی حرکت دهد (شوشی نسب، ۱۳۹۱). مربیان به عنوان یکی از

ارزشمندترین منابع انسانی سازمان‌ها و تیم‌های ورزشی قادرند موجب رشد خودآگاهی و احساس رضایت‌مندی در ورزشکاران شوند. مربی‌گری بهترین شکل رهبری است و مربیان از عوامل مهم در شکست و موفقیت تیم‌های ورزشی محسوب می‌شوند (رمضانی نژاد و همکاران، ۱۳۹۲). از این‌رو لزوم توجه به این مسأله باعث شده است که اتحادیه هندبال بریتانیا^۲ (۲۰۰۸) و فدراسیون هندبال ایالت متحده آمریکا^۳ (۲۰۰۹) در برنامه‌های کلان خود استراتژی‌هایی به منظور ارتقای کلاس جهانی مربیان هندبال و فراهم آوردن شرایط مدیریتی و رهبری قوی که ورزش هندبال را به سمت پیشرفت هدایت کند، تدوین نمایند. این امر نیازمند حمایت همه‌جانبه از مربیان است. نتایج تحقیق آقای و همکاران (۱۳۹۲) حاکی از آن است که عدم حمایت (مادی و معنوی) مناسب مسئولین از مربیان سطح استان سمنان از ضعف‌های هیأت هندبال این استان است. در این راستا مرادی و همکاران (۱۳۹۲) نیز توجه به مربیان را به عنوان محور اصلی و رکن مهم تیم‌های ورزشی می‌دانند. آویاگی^۴ (۲۰۱۳) نیز استفاده از مربیان متخصص را در مدارس برای کلاس‌های فوق‌برنامه ضروری دانست که این ضرورت با نتایج تحقیق حاضر هم‌خوانی دارد. کم بودن دانش نظری و عملی مربیان هندبال، اهمیت آموزش، آگاهی به دانش روز، استفاده از نیروهای متخصص، کارآمد و مرتبط در سطوح مختلف ادارات ورزشی، افزایش تعداد مربیان و داوران، علمی کردن فعالیت‌های ورزشی،

2. Handball Association of Great Britain

3. Handball Federation of America

4. Aoyagi

1. Lester Taru

۱۳۸۶). مدیران موفق، انسان‌هایی هستند که با پرورش

نگرش‌هایی چون هدفمند بودن، مشارکت‌پذیری، توانایی ایجاد ارتباط با دیگران، انضباط، میل به موفقیت، سودآوری و اعتقادات درونی، پیوسته موجب پیشرفت در زندگی خود و در نتیجه جامعه و سازمانی که در آن زندگی و کار می‌کنند،

می‌شوند. اصولاً یکی از دلایل مهم عدم توسعه هندبال شهرستان سبزووار را بایستی در نوع نگرش مدیریتی که در سال‌های اخیر بر این ورزش حاکم بوده است جستجو کرد. عدم وجود برنامه و هدف مشخص، عدم استفاده از نظریات کارشناسان و نخبگان، هدر دادن وقت و سرمایه انسانی و مالی، روزمرگی و بی‌انگیزگی نیروی انسانی و عدم بهره‌وری، رشد ناهمگون زیرساخت‌های ورزشی، عدم پیشرفت متوازن ورزش استان، عدم توانایی در استفاده بهینه از منابع و امکانات موجود که باعث عقب‌ماندگی هندبال شهرستان شده است، نتیجه چنین نگرشی است. تغییر نگرش مدیران و مسئولین از درآمدزایی صرف، به سوی توسعه و پیشرفت همه‌جانبه ورزش هندبال و حضور پرثمرتر در عرصه‌ی قهرمانی را می‌توان از اولویت‌هایی برشمرد که باید در شهرستان به آن توجه جدی کرد. توجه به الگوی مناسب برای توسعه ورزش، حمایت‌های مادی، روحی و روانی مسئولین از ورزشکاران، نتیجه نگر نبودن مسئولین و داشتن دید مناسب نسبت به توسعه ورزش، ایجاد بستر لازم برای جذب سرمایه‌گذاری در ورزش هندبال، تدوین نظام کاهش مالکیت و تصدی‌گری دولت در باشگاه‌ها و تقویت باشگاه‌های خصوصی و حرفه‌ای، از عوامل

افزایش مهارت‌های تکنیکی و تاکتیکی مربیان ورزشی، توانایی برنامه‌ریزی تمرینی و مسابقه‌ای و رهبری و هدایت تیم‌ها از جمله مسائل مهم ورزش ایران در بخش نیروی انسانی برشمرده شده‌اند (آقای و همکاران، ۱۳۹۲، مرادی و همکاران، ۱۳۹۲، نصیری و همکاران، ۱۳۸۸). در توسعه هندبال سبزووار علاوه بر نقش مهم مربیان توجه به افرادی که در سال‌های دور در عرصه هندبال قهرمانی و حرفه‌ای سبزووار فعالیت داشته‌اند شایان توجه است. پیشکسوتان با توجه به تجارب ارزنده خود می‌توانند در مسیر توسعه و رفع مشکلات هندبال شهرستان نقش‌آفرین باشند. به نظر می‌رسد تشکیل کمیته پیشکسوتان تحت نظارت هیأت هندبال می‌تواند موجب دلگرمی پیشکسوتان و ایجاد وحدت و همدلی در جهت توسعه هندبال شهرستان شود. برگزاری مسابقات قهرمانی پیشکسوتان نیز علاوه بر ایجاد فرصتی مناسب برای نشان دادن ظرفیت‌ها و توانمندی‌های این قشر، می‌تواند آن‌ها را به حضور فعال در صحنه هندبال ترغیب نماید.

یکی دیگر از موانع توسعه هندبال موانع نگرشی و حمایتی مسئولین می‌باشد. بر این اساس مهم‌ترین این موانع عبارتند از "عدم وجود سازوکاری جهت تشویق و تقدیر از افراد و دست‌اندرکاران و حامیان ورزش هندبال شهرستان"، "عدم وجود انگیزه لازم و علاقه-مندی کافی در مدیران و مسئولین ورزش در خصوص توسعه هندبال" و "عدم امکان برقراری ارتباط مثبت و دائمی با مسئولین عالی جهت طرح مشکلات موجود". اصولاً نگرش‌ها جنبه مهمی از زندگی کاری مدیران و مسئولین را تشکیل می‌دهند. (آقا محمدیان و همکاران،

ایجاد می‌کند تا در فعالیتهای جسمانی شرکت جوید. با کمک علم ورزش در زمینه طراحی، ساخت و کاربرد تأسیسات و تجهیزات ورزشی، شرایط مناسبی برای توسعه ورزش پدید خواهد آمد که این نتایج با تحقیق حاضر هم‌خوانی دارد بنابراین در برنامه‌ریزی برای فضاهای مورد نیاز برای اماکن ورزشی، باید توجه به وسعت فضای مورد احتیاج در رشته هندبال، در اولویت قرار گیرد و ضمناً این فضاها یا اماکن نه تنها مناسب با نیازهای امروز جامعه، بلکه تا حدودی نیز متناسب با پیشرفت جامعه و نیازهای جدید آتی نیز باشد. همچنین بهبود فضاها و اماکن و سالن‌های ورزشی هندبال، ارتقاء کیفیت وسایل و تجهیزات ورزشی استاندارد،

بهینه‌سازی، ارتقاء امنیت، استاندارد نمودن فضاها و اماکن ورزشی و استفاده از تکنولوژی در ساخت فضاهای ورزشی نقش مهمی در پیشرفت گرایش به یک رشته ورزش خاص می‌تواند داشته باشد. از آنجا که کیفیت و کمیت فضاهای ورزشی منعکس‌کننده دانش و تعهد نسبت به نسل آینده است، هرگونه اشتباه و سهل‌انگاری در ساخت اماکن ورزشی و یا در استفاده بی‌رویه از تجهیزات اصلی ورزشی و یا عدم رعایت اصل نگهداری از تجهیزات موجود، به اتلاف وقت و صرف هزینه‌های گزاف و از همه مهم‌تر تأثیر منفی بر روی کیفیت برنامه‌های توسعه‌ای هندبال در آینده منجر خواهد شد. پیشنهاد می‌شود که هیأت هندبال با سرمایه‌گذاری‌های مناسب اقدام به طراحی برنامه‌های بلندمدت نموده و در این راستا از نقطه نظرات مربیان و پیشکسوتان ورزش هندبال سود جوید.

نگرشی هستند که در صورت توجه مسئولین و استفاده از پیشنهادات ارائه شده در این تحقیق، موجب رشد و توسعه پایدار ورزش هندبال می‌شود.

در خصوص موانع امکاناتی و تجهیزاتی باید گفت که "عدم استفاده بهینه از اماکن و تأسیسات ورزشی موجود در جهت توسعه ورزش هندبال"، "عدم وجود سالن‌های ورزشی با کیفیت و استاندارد تخصصی هندبال" و "کمبود امکانات و تجهیزات تخصصی ویژه هندبال در سالن‌ها جهت (آموزش، تمرین و مسابقه)" از مهم‌ترین موانع توسعه هندبال شهرستان سبزوار برشمرده شده‌اند. اتحادیه هندبال بریتانیا^۱ (۲۰۰۸) افزایش تعداد باشگاه‌های هندبال و حمایت همه‌جانبه از اعضای آن‌ها را جزو اهداف استراتژیک خود بیان کرده است. آقایی و همکاران (۱۳۹۲) کافی نبودن سالن‌های سرپوشیده ویژه هندبال و کمبود تجهیزات رقابتی، تمرینی و آموزشی هندبال و همچنین پایین بودن سطح استانداردهای امکانات و زیرساخت‌های ورزش هندبال را از تهدیدهای هیأت هندبال می‌دانند. همچنین فلاحی و همکاران (۱۳۸۸) نشان دادند که بهبود تسهیلات ورزشگاه‌ها مانند صندلی‌ها، اسکوربورد، نظافت و جنبه‌های زیبایی‌شناختی موجب بهبود حضور تماشاچیان خواهد شد که خود نقش مهمی در توسعه ورزش‌ها دارند. یارقلی و همکاران (۱۳۹۰) نشان داده‌اند که تأسیسات و تجهیزات ورزشی به عنوان یکی از محورهای توسعه، ضرورتی است که فرصت‌های کافی برای هر فرد با هر هدف

الف) راهکارهای اقتصادی توسعه پایدار هندبال در شهرستان سبزوار

- ۱- تقویت و حمایت از بخش خصوصی جهت مشارکت در فعالیتهای توسعه‌ای و مدیریت باشگاه‌های ورزشی
- ۲- حمایت مالی فرمانداری، شهرداری، اداره دارایی و سایر ادارات دولتی از هیأت هندبال شهرستان
- ۳- ایجاد بیشترین فرصتهای بازاریابی، تجاری و تبلیغاتی برای جذب منابع و حامیان مالی در توسعه هندبال
- ۴- اعطای وام با کارمزد پایین به باشگاه‌های خصوصی جهت ایجاد رقابت و انگیزه
- ۵- ایجاد صندوق اعتباری جهت حمایت از ورزشکاران، قهرمانان و پیشکسوتان هندبال سبزوار
- ۶- افزایش حامیان مالی از طریق رایزنی با صاحبان کارخانه‌ها در شهرک صنعتی، مؤسسه‌های مالی خصوصی شهرستان سبزوار با رویکرد دائمی و پایدار
- ۷- ایجاد شرکت‌ها و فعالیتهای تجاری جهت تقویت بنیه مالی و درآمدزایی برای بازیکنان که باعث اشتغال‌زایی، کسب درآمد، پشتوانه مادی برای تقویت تیم‌ها و انگیزش برای ادامه کار به صورت اصولی
- ۸- تدوین طرح‌های راهبردی و دراز مدت در خصوص باشگاه فرهنگی ورزشی هندبال

برنامه‌ریزی در خصوص جذب حامیان مالی و جذب سرمایه بخش‌های غیردولتی باید به عنوان یکی از ضروریات مدنظر قرار گیرد. ایجاد انگیزه در بازیکنان و مربیان به عنوان اصلی‌ترین منابع انسانی و توجه به سبک مدیریت، ارتقاء و ترفیع و حقوق و مزایا در این خصوص ضروری است. همچنین از آنجا که فرآیند استعدادیابی نقش مهمی در ورزش مدرن دارد برنامه‌ریزی منسجم و علمی در این خصوص شایان توجه است. اعتقاد و توجه به دانش مدیریت به عنوان یکی از ضروریات بلامنازع پیشرفت، توسعه و رشد اقتصادی و اجتماعی از یک‌سو و دادن اختیارات و قدرت کافی توسط مدیران به هیأت هندبال به عنوان بالاترین مرجع تصمیم‌گیرنده در خصوص برنامه‌های اجرایی از سوی دیگر، می‌تواند نقش چشمگیری در توسعه هندبال داشته باشد. همچنین تشکیل شورای ورزشی شهرستان و برگزاری جلسات منظم در سازمان‌های مرتبط با توسعه هندبال همچون فرمانداری، شهرداری، اداره ورزش و جوانان و غیره و تهیه برنامه راهبردی، عملیاتی و ارزیابی و اجرای آن از دیگر مواردی است که در خصوص توسعه ورزش هندبال بایستی به آن توجه نمود.

در پایان به ارائه برخی راهکارهای توسعه پایدار هندبال در شهرستان سبزوار پرداخته می‌شود. امید است که این راهکارها که بر اساس موانع موجود در مسیر توسعه هندبال شهرستان سبزوار و با استفاده از نظرات صاحب‌نظران در این حوزه به روش دلفی تدوین شده است گامی هر چند کوچک برای توسعه هندبال سبزوار باشد.

ب) راهکارهای مدیریتی و اجرایی توسعه پایدار هندبال در شهرستان سبزوار

۱- انتصاب مدیران اجرایی در هیأت و باشگاهها بر اساس معیارهای شایستگی، تجربه، مهارت‌های انسانی و ورزشی

۲- پرهیز مدیران عالی از تصمیم‌گیری‌های مقطعی و سیاسی و تغییرات ناگهانی مدیران جهت ایجاد امنیت تثبیت شغلی مدیران کارآمد و موفق

۳- استفاده، درگیرکردن و تشویق مدیران کارآمد و صاحب‌نظر و با تجربه برای مشارکت در توسعه هندبال

۴- حمایت، تقویت و توسعه مدارس هندبال سبزوار

۵- انجام تبلیغات و تشویق نوجوانان و جوانان و ایجاد انگیزه جهت مشارکت و فعالیت در کلاس‌های آموزشی هندبال

۶- آموزش هندبال به عنوان رشته ورزشی پایه و اصلی در مقاطع مختلف مدارس سبزوار

۷- دادن اختیارات و قدرت کافی به هیأت هندبال سبزوار به عنوان بالاترین و مهم‌ترین مرجع تصمیم‌گیرنده در خصوص برنامه‌های اجرایی و توسعه هندبال در شهرستان

۸- اجرای طرح‌های پژوهشی در خصوص تعیین برنامه‌های کوتاه‌مدت و درازمدت جهت هندبال در شهرستان سبزوار

ج) راهکارهای نگرشی و حمایتی مسئولین در توسعه پایدار هندبال

۱- تأسیس و حمایت نشریات ورزشی محلی و سایت‌های اینترنتی مختص هندبال شهرستان

۲- برگزاری جلسات پیوسته و منظم در فرمانداری یا سایر سازمان‌های مرتبط در خصوص توسعه هندبال و تهیه برنامه‌های

راهبردی، عملیاتی و کنترل و ارزیابی و اجرای آن

۳- توجه مسئولین به هندبال بانوان و ایجاد امکانات و زمینه‌های مشارکت بانوان در جهت تحقق عدالت اجتماعی

۴- تشویق مسئولین آموزش و پرورش شهرستان به عنوان عامل کلیدی در توسعه هندبال با مشارکت گسترده‌تر و بیشتر برنامه‌های توسعه

۵- تجلیل و تقدیر از مسئولین و مدیران حامی هندبال توسط فرمانداری شهرستان

۶- ایجاد ساز و کار جهت تشویق و تقدیر از مربیان، بازیکنان و حامیان ورزش هندبال شهرستان در جشنواره‌ها و همایش‌های شهری و مناسبت‌های ویژه در رسانه‌های ملی و محلی

۷- ایجاد ساز و کار جهت تشویق مربیان، بازیکنان و حامیان ورزش هندبال شهرستان

۸- توجه بیشتر مدیران و حامیان هندبال به توسعه زیربنایی، پایدار و درازمدت هندبال

د) راهکارهای امکاناتی و تجهیزاتی توسعه پایدار هندبال

۱- استفاده بهینه از اماکن و تأسیسات ورزشی موجود در جهت توسعه ورزش هندبال

۲- فراهم نمودن زمینه استفاده از فضاهای روباز و سروشیده آموزش و پرورش توسط شهروندان در ساعات تعطیلی مدارس در جهت توسعه ورزش هندبال

۳- احداث اماکن ورزشی در محیط‌های روستایی و حومه شهرستان با رویکرد توسعه ورزش هندبال

۴- تجهیز سالن‌های ورزشی هندبال به امکانات جانبی و تکمیلی مانند سونا، جکوزی و سالن‌های بدن‌سازی اختصاصی

آسیب‌شناسی ورزشی هندبال استان سمنان با استفاده از الگوی برنامه‌ریزی استراتژیک". مطالعات مدیریت ورزشی، ۵ (۱۷)، ۴۲-۱۳.

➤ ابراهیم، خسرو، حلاجی، محسن (۱۳۸۶). مبانی نظری و فرآیند استعدادیابی ورزشی. تهران: بامداد.

➤ اشراقی، حسام، کاشف، میر محمد. (۱۳۸۷). "مقایسه میزان علاقه‌مندی و عوامل انگیزشی بازیکنان تیم‌های ملی هندبال ایران و کره". پژوهش در علوم ورزشی تخصصی مدیریت ورزشی، ۲۵، ۴۰-۲۷.

➤ الهی، علیرضا، سجادی، نصرالله، خبیری، محمد؛ ابریشمی، حمید (۱۳۸۸). "موانع موجود در توسعه جذب درآمد حاصل از حمایت مالی در صنعت فوتبال جمهوری اسلامی ایران". مدیریت ورزشی، ۱، ۲۰۲-۱۸۹.

➤ امیرتاش، علی محمد (۱۳۸۴). "وضعیت موجود و شاخص‌های استعدادیابی هندبال سالنی مردان از دیدگاه مربیان نخبه کشور". علوم حرکتی و ورزش، ۳(۶)، ۲۵-۵۱.

➤ امیرتاش، علی محمد (۱۳۸۷). "توسعه هندبال تیمی به عنوان یک ورزش قهرمانی از دیدگاه ورزشکاران و مربیان دانشگاهی مرد". علوم حرکتی و ورزش، ۶(۱۱)، ۹۷-۱۰۹.

➤ رمضانی نژاد، رحیم، رضایی، مرتضی، خسروی، آذر، ملائکی، مینا. (۱۳۹۲). "مقایسه شاخص‌های ارزیابی عملکرد مربیان باشگاهی از دید کارشناسان، ورزشکاران و مربیان". مدیریت ورزشی، ۱۷، ۲۱۴-۱۹۱.

➤ حسنلو، محمدباقر (۱۳۹۱). "نقش والدین در استعدادیابی و هدایت دانش آموزان به رشته ورزشی موردعلاقه". دومین همایش ملی استعدادیابی، ۳۱۲-۳۱۹، تهران.

➤ سعیدی، فرهاد، ربانی، وحید، سیدی، سید سلیمان، خدادوست، حسن (۱۳۹۱). "بررسی موانع و مشکلات موجود در پرورش استعدادها". دومین همایش ملی استعدادیابی ورزشی، تهران.

➤ شوشی نسب، پروین، مظفری، امیر احمد، تندنویس، فریدون. (۱۳۹۱). "تدوین برنامه

۵- طراحی و تغییر در شکل، رنگ و معماری کلیه اماکن و مجموعه‌های ورزشی مختص هندبال

۶- قرار دادن دروازه هندبال و ایجاد فضای کوچک تمرینی در پارک‌ها در کنار سایر وسایل ورزشی

۷- تجهیز و راه‌اندازی سالن‌های ورزشی اختصاصی ورزش هندبال ویژه کودکان و خردسالان جهت فرهنگ‌سازی و توسعه پایه‌ای ورزش هندبال

۸- تأمین سطوح بالای ایمنی سلامتی سالن‌ها و اماکن برای دانش‌آموزان و کودکان در جهت رفع نگرانی و تشویق خانواده‌ها در خصوص ایجاد علاقه‌مندی به مشارکت فرزندانشان در ورزش هندبال

منابع

➤ آفرینش خاکی، اکبر، تندنویس، فریدون، مظفری، سید امیر احمد (۱۳۸۴). "مقایسه دیدگاه‌های اعضای هیئت علمی، مربیان، ورزشکاران و مدیران در مورد چگونگی توسعه ورزش همگانی". فصلنامه علوم حرکتی و ورزش، ۳(۵)، ۲۰-۱۰.

➤ آقاپور، سید مهدی (۱۳۹۱). "ضرورت مهندسی فرهنگی ورزش و تربیت بدنی در ایران". دومین همایش ملی استعدادیابی، کرسی آزاداندیشی، تهران.

➤ آقا محمدیان، حمیدرضا، احسنی، حسین، بشارت، محمدعلی (۱۳۸۶). "رابطه نگرش مدیران نسبت به شغلشان با عوامل فشارزای روانی-شغلی آن‌ها در دانشگاه فردوسی مشهد". روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۳۷(۲)، ۱۶۹-۱۴۷.

➤ آقایی، علی‌اکبر، نادریان جهرمی، مسعود، معماری، ژاله، اندام، رضا (۱۳۹۲). "تدوین

ورزشی روی فعالیت بدنی تماشاگران و ارتباط آن با امکانات و تجهیزات ورزشی". ششمین همایش ملی دانشجویان تربیت بدنی، تهران.

- Aoyagi, K., Ishii, K., Shibata, A., Arai, H., Hibi, C. & Oka, K. (2013). "Facilitators and barriers of external coaches' involvement into school-based Extracurricular sports activities: a qualitative study". *Advances in Physical Education*, 3(3): 116-124.
- British Handball, communication strategy (2008). www.britishhandball.com
- Karlis, G. (2006). The future of leisure, recreation and sport in Canada: a SWOT for small sized enterprises. *The Sport Journal*, 9(2): 48-57.
- Lacey, R., Close, A.G. & Finny, R.Z. (2012). "The pivotal roles of product knowledge and corporate socsial responsibility in event sponsorship effectiveness". *Business Research*, 63(11), 1-32.
- Lesiure Industries Research Center (2007). *The Economic importance of sport in Scoatland*. Universities of Sheffield and Sheffield Hallam.
- Buch, T. (2006). "Resident Perception of Event Impacts: Taupo and Ironman Newzealand". Master's thesis, Aut university, Newzealand.
- USA handball assosiation (2009). Retrived from www.ushandball.org

راهبردی توسعه صنعت گردشگری ورزشی ایران". رساله دکتری دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه خوارزمی.

- عسگریان، فریبا، فرجی دانا، احمد، گودرزی، محمود (۱۳۸۴). "بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران". حرکت، ۲۴، ۴۳-۲۵.
- علی دوست قهفرخی، ابراهیم، سجادی، سید نصرالله، محمودی، احمد، ساعتچیان، وحید (۱۳۹۳). "بررسی اولویتهای و راهکارهای پیشرفت ورزش قهرمانی جودوی کشور". مدیریت ورزشی، ۶ (۲)، ۲۴۶-۲۳۱.
- فلاحی، احمد، اسدی، حسن، خیرری، محمد (۱۳۸۸). "مقایسه عوامل مؤثر بر حضور تماشاچیان گاهگاهی، منظم و متعصب در مسابقات لیگ برتر فوتبال". حرکت، ۲، ۲۷۰-۲۴۷.
- مالمیر، مهدی (۱۳۸۵). "اثرات ورزش بر توسعه شهری. اولین همایش ملی شهر و ورزش". تهران.
- محمودی، احمد (۱۳۹۰). "بررسی اولویتهای و راهکارهای پیشرفت ورزش قهرمانی جودوی کشور از دیدگاه صاحب نظران". دومین همایش ملی تخصصی مدیریت ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود.
- مرادی، حدیث، کوزه چیان، هاشم، احسانی، محمد (۱۳۹۲). "رابطه بین منابع قدرت مربیان و رضایتمندی ورزشکاران لیگ برتر هندبال بانوان ایران". مدیریت ورزشی، ۱۶، ۳۸-۲۱.
- نصیری، خسرو، خیرری، محمد، سجادی، نصرالله (۱۳۸۹). "تحلیل و مدل سازی ارزیابی مربیان تیمهای ملی هندبال". مدیریت ورزشی، ۱، ۱۴۰-۱۲۰.
- هنری، حبیب، احمدی، عبدالحمید، مرادی، مهدی (۱۳۹۱). "بررسی عوامل مؤثر نقش های اطلاع رسانی، مشارکت اجتماعی، آموزش و فرهنگ سازی رسانه های ورزشی در توسعه ورزش قهرمانی". مدیریت ورزشی، ۱۲، ۱۴۵-۱۲۷.
- یارقلی، حمیدرضا، غفوری، فرزاد، فراهانی، ابوالفضل (۱۳۹۰). "نقش تماشای مسابقات

Barriers of Handball Development in Sabzevar and Presenting Strategies

Afsaneh Keikhosravi¹, Mohamadreza Moeinfard², Mohamadreza Hamedinia³
Parvin Shooshinasab^{*4}

Received: Mar 19, 2017

Accepted: Jul 8, 2017

Abstract

Objective: The purpose of the study was to investigate the barriers and restrictions of the handball development in Sabzevar and providing strategies development solutions.

Methodology: The research was a descriptive – survey study. The research tool was a researcher made questionnaire which was used after determining superficial and content validity and reliability ($\alpha = 0.95$). Confirmatory factor analysis was used to confirm the tool validity. The research society was all the handball specialists and coaches in Sabzevar (220 persons). The statistical sample selection was purposive. Kolmogorov-Smirnov test was used to assess the normality of data distribution, as well as Welch test was used to determine a significant difference between the respondents' views and Dunnett post hoc test was used to consider the respondents' views. Confirmatory factor analysis test was used to prioritize the barriers.

Results: Lack of industry in Sabzevar and limitation in financial support from the industrial, weakness of the management in the Handball Association of Sabzevar, lack of experienced coaches and experts in Sabzevar, absence of a mechanism to encourage and appreciate the people and fans involved in handball in the city and lack of efficient use of available facilities were the most important barriers for handball development in Sabzevar.

Conclusion: Profiting of private sector, benefiting of competent, skillful and experienced staffs, protecting local sport publications and initiation of websites exclusively for handball and suitable utilization of sport facilities are some of the suggested strategies in current research which perhaps are keys for raising interest and revitalization of handball in Sabzevar.

Keywords: Barriers, Development, Handball, Strategy, Sabzevar.

1. MA student, Hakim Sabzevari University

2. Associate Professor, Hakim Sabzevari University

3. Professor, Hakim Sabzevari University

4. Assistant Professor, Hakim Sabzevari University

* Corresponding author's e-mail address: pshooshinasab@gmail.com